

عنوان مقاله:

دگرگونی موقعیت نخبگان فرهنگی و اجتماعی دوره تیموری هرات در روزگار صفوی

محل انتشار:

دو فصلنامه تحقیقات تاریخ اجتماعی، دوره 8، شماره 2 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 29

نویسندگان:

مقصودعلی صادقی گندمانی - گروه تاریخ ایران بعد از اسلام، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.

علیرضا کریمی - دانشیار گروه تاریخ ایران بعد از اسلام، دانشکده حقوق و علوم اجتماعی، دانشگاه تبریز، تبریز

مرتضی دولت آبادی - دانشجو دکتری گروه تاریخ ایران بعد از اسلام، دانشکده حقوق و علوم اجتماعی، دانشگاه تبریز، تبریز

خلاصه مقاله:

برآمدن سلسله صفویه، در زمینه‌های گوناگون تغییرات و تحولات گسترده‌ای پدید آورد؛ به‌ویژه آن که دامنه تاثیر و بازخورد این تحولات و تغییرات به بیرون از قلمرو صفویه نیز کشیده شد. این امر، در ایجاد یا تقویت و تشدید تحولات و رویدادهای دیگری اثر گذاشت. در این میان، خراسان و به‌ویژه مرکز آن، شهر هرات، در شرایط خاصی قرار گرفت. این امر را به‌ویژه آشکارا می‌توان در زندگی، عملکرد و واکنش دهها نخبه فرهنگی و اجتماعی‌ای دید که همه پرورش‌یافتگان فضا و جو اجتماعی و فرهنگی دوره تیموری و البته پایتخت آن، هرات بودند. در جستار حاضر براساس روش توصیفی تحلیلی به این پرسش پرداخته می‌شود که تغییرات عمده اجتماعی و فرهنگی ایجادشده در خراسان تحت حاکمیت صفویان چه بوده است؟ وضع اجتماعی و فرهنگی حاکم بر قلمرو حکومت‌های نزدیک به خراسان مانند ازبکان، بابریان، ارغونیان، جامان سند و دیگر ایالات صفوی چگونه بوده است؟ و سرانجام آن که مجموعه این عوامل چه تاثیری بر زندگی، عملکرد و واکنش نخبگان دوره تیموری هرات داشته است؟ یافته‌ها موبد آن است، نخبگان یادشده در روزگار صفوی، محیط اجتماعی خود را بسیار متفاوت با دوره قبل دیدند تا آنجا که تحت تاثیر مسائلی چون ثبات و آرامش؛ حمایت علمی و فرهنگی؛ جذب در ساختار اداری، یکی از دو راه باقی ماندن در هرات یا مهاجرت را برگزیدند. این گزینش می‌توانست با مقایسه و سنجش دافعه‌ها و جاذبه‌های میدا و مقصدهای گوناگون صورت پذیرد؛ چرا که وضع جغرافیایی خاص آن روز خراسان به شبه‌جزیره‌ای می‌مانست که به قلمرو بابریان، ارغونیان، جامان سند، ازبکان و دیگر ایالت‌های صفوی محدود می‌شد.

کلمات کلیدی:

نخبگان اجتماعی و فرهنگی، دوره تیموری، هرات، صفویه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1542185>

